

dobra družba

izkoristimo potencial nevladnih organizacij

Zakaj razvite države stavijo na nevladni sektor?

Mednarodne organizacije in države razvite demokracije že dolgo poudarjajo pomen nevladnih organizacij (NVO) pri zagotavljanju demokratičnosti družbe in kakovosti življenja in jih imajo zato za izjemno pomembnega partnerja pri kreiranju politik in programov. V Sloveniji nepridobitne organizacije združujejo več kakor milijon ljudi in njihov vpliv na našo družbo je velik. Še veliko večji pa bi lahko bil, če bi Sloveniji končno uspelo izkoristiti njihov potencial.

NVO so odlična varovalka

Neodvisnost od vladne politike in kapitala podjetij daje NVO moč, da objektivno opazujejo družbena dogajanja. V tem smislu so edine, ki spregovorijo v imenu tistih, katerih potrebe lahko država in gospodarstvo hitro spregledata. Z analizami, opozorili in akcijami poročajo NVO na primer o spoštovanju človekovih pravic in o delovanju vlade. Te organizacije zagovarjajo spoštovanje temeljnih vrednot in ponujajo možne rešitve za probleme ter tako spodbujajo pomembne spremembe v načinu delovanja družbe.

Z razvitim nevladnim sektorjem bi slovenski državljani dobili učinkovit mehanizem, ki bi se hitreje odzival na nepravilnosti in nepravičnosti v družbi. Tako bi bila zagotovljena višja raven demokratičnosti družbe in bolj dosledno spoštovanje temeljnih človekovih pravic. Z različnimi načini podpore delovanju nevladnih organizacij bi državljani lahko izrazili svoje stališče, uveljavili osebno družbeno angažiranost in učinkovito zmanjšali občutek nemoči, ki ga imamo ljudje v državah formalne demokracije.

NVO poskrbijo za stvari, za katere država nima občutka

NVO opravijo celo vrsto storitev, ki jih državni organi in podjetja iz različnih razlogov izvedejo le deloma ali pa sploh ne. Zelo pomembno je, da je tako poskrbljeno tudi za storitve, ki, ekonomsko gledano, ne bi bile zanimive. To je lahko, recimo, varovanje pravic potrošnikov, specializirana pravna pomoč marginaliziranim skupinam, usposabljanje določenih ciljnih skupin ali varstvo okolja. Poleg opravljanja "storitev" za družbo hkrati NVO poskrbijo za boljšo kakovost življenja državljanov. Meščani lahko na primer pridejo do bolj zdravih živil, kmetje pa do priložnosti na področjih, ki drugače komercialno ne bi bila zanimiva.

Z razvojem in profesionalizacijo nevladnega sektorja bi se kakovost in nabor storitev v Sloveniji povečala, to pa bi povišalo kakovost življenja državljanov. NVO svoje naloge izpolnjujejo ceneje od državne uprave in to bi Sloveniji pomagalo izboljšati učinkovitost porabe javnih sredstev. Povečala bi se tudi inovativnost obstoječih storitev in predlaganih rešitev.

NVO so pomemben vir delovnih mest

Nevladni sektor v Sloveniji zaposluje petkrat manj ljudi, kakor bi jih lahko glede na povprečje v drugih državah. Večina NVO tako programe izvaja s pomočjo prostovoljcev. To, da ni dobrih kadrov, onemogoča profesionalizacijo storitev takšnih organizacij, s tem pa tudi optimalni izkoristek njihovega potenciala. Zaposlovanje v nevladnih organizacijah pomeni »nišo« za dvig stopnje zaposlenosti v državi, predvsem za iskalce prve zaposlitve, pa tudi za izkušene starejše ljudi.

Če bi Slovenija dosegla evropsko povprečje stopnje zaposlenosti v nevladnem sektorju, bi število brezposelnih zmanjšala za do 23 odstotkov. S povečano zaposlenostjo v tem sektorju bi se močno dvignila profesionalnost NVO in posledica tega bi bila tudi njihova večja učinkovitost. Dodatni potencial povečanega zaposlovanja v nevladnem sektorju se skriva še v razvoju novih izobraževalnih programov za usposabljanje kadrov. Po opravljenih analizah lahko realno pričakujemo, da bi v obdobju 2004–2010 v nevladnem sektorju našlo delo 6000 iskalcev zaposlitve.

NVO so vir inovativnih pogledov, pristopov in storitev

NVO praviloma obstoječega stanja in sprejetih stereotipov ne razumejo kot samoumevnih. Zato pomenijo koristno gonilo družbenih sprememb, ki voz razvoja preusmerja na pot, boljšo za večino državljanov. Z družbeno inovativnostjo si prizadevajo za aktiviranje prezrtih potencialov družbe, povezave in sodelovanje pa vzpostavljajo na področjih, kjer to še ni praksa. Inovativnost nevladnega pristopa se najbolje kaže v razvoju specializiranih izobraževalnih programov, pri ustanavljanju tako imenovanih socialnih podjetij, v promociji novih konceptov trgovanja in pri sodelovanju z investitorji, ki bi radi poslovali družbeno odgovorno.

Z razvojnimi spodbudami bo Slovenija nevladnim organizacijam dala moč za generiranje sprememb v družbi. Ker znajo pritisniti na odločevalce in na industrijo, bodo NVO postale garancija inovacij in razvoja, tudi v tehnološkem smislu. Konstruktivni pritiski organizacij, ki delujejo na področjih varstva okolja, sociale in spoštovanja človekovih pravic, bodo povzročili poudarjen občutek za družbeno odgovornost v podjetjih, katerim bodo dali spodbudo za razvoj učinkovitejših postopkov in za izdelavo boljših izdelkov. Podobno bodo NVO konkurenčno okolje vzpostavile tudi v javnem sektorju in ga prisilile v učinkovitejše, spretnejše in za državljana koristnejše ravnanje.

NVO državi pomagajo do boljših rešitev

EU poudarja pomen večjega sodelovanja s civilno družbo in si prizadeva za vzpostavitev sistematičnega dialoga z NVO. Sodelovanje med odločevalci in NVO je v državah razvite demokracije ustaljena praksa, ki zagotavlja optimalnost sprejetih odločitev, tako v smislu strokovnih vsebin kakor tudi v smislu družbene sprejemljivosti. V tako imenovani civilni dialog se zaradi strokovne ustreznosti zelo zgodaj vključujejo relevantne stanovske organizacije, NVO z ekspertnim znanjem na obravnavanem področju, pa tudi posamezniki oziroma skupine, ki jih sprejete odločitve neposredno prizadenejo (lokalne skupnosti). Vključevanje nevladnih organizacij v postopke sprejemanja zakonodaje in politike bi Sloveniji prineslo bolj kakovostne, bolj napredne in bolj razumljive dokumente. V takšnih odprtih procesih bi se ustvaril širši konsenz o sprejetih vsebinah, ki bi bile boljše razumljene, to pa bi občutno olajšalo izvajanje sprejetih odločitev.

NVO državljanom pomagajo do zadovoljstva

NVO pomagajo državljanom pri razvijanju njihovih talentov in pri zadovoljevanju njihovih interesov, pripomorejo pa tudi k osebni rasti posameznikov. Državljanom zagotavljajo zanimiv način nenehnega učenja in pridobivanja novega znanja, ne glede na starost. Večja usposobljenost NVO lahko v Sloveniji izzove večji interes posameznikov za delo NVO in s tem tudi prostovoljno vključevanje teh ljudi v delo NVO. Kot posledica tega se lahko izboljša samopodoba posameznikov, ki v tem procesu sodelujejo. Vse to pa spet povečuje moč sektorja in podpira pozitivne družbene spremembe.

NVO so priložnost za črpanje evropskih skladov

Slovenske NVO so se naučile pridobivati sredstva iz mednarodnih razpisov, saj so si le tako lahko zagotovile obstoj. Danes imajo zato veliko strokovnjakov, visoko usposobljenih za pripravo in vodenje projektov. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se odpirajo številne možnosti za črpanje novih finančnih sredstev iz različnih skladov EU. Obstaja pa realna bojazen, da predvsem srednja in mala podjetja ter predstavniki

lokalnih skupnosti virov ne bodo znali izkoristiti ali pa ne bodo usposobljeni za njihovo vodenje in upravljanje.

Sodelovanje NVO v programih, kakor je, denimo, Enotni programski dokument, lahko pripomore k večji konkurenčnosti Slovenije pri črpanju sredstev EU za regionalni razvoj, socialo, razvoj malih podjetij, kmetijstvo in okolje. NVO lahko s svojim znanjem pomagajo predvsem lokalnim skupnostim ter srednjim in malim podjetjem, da bi se konkurenčno borili za kos pogače sredstev EU. Hkrati pa so v Evropski uniji nekateri finančni programi namenjeni izključno udeležbi NVO, zato se bo Slovenija ob ignoriranju potenciala tega sektorja odpovedala precejšnjim razvojnim sredstvom.

NVO so učinkovit način graditve mednarodnega ugleda

Eno od področij, kjer si bo morala Slovenija ugled šele zgraditi, je prav gotovo priprava programov razvojne pomoči, saj je nedavno postala država donatorica. NVO so tudi tukaj državo že prehitele, saj so samostojno začele vzpostavljati neposredno pomoč nekaterim državam v razvoju.

NVO, ki so vključene v številne mednarodne mreže, dobro sledijo dogajanjem v mednarodnem prostoru in v svet pošiljajo informacije o dogajanju v državi. S tem sodelujejo pri oblikovanju mednarodnega ugleda Slovenije. Zato je posledica zagotavljanja pogojev njihovega delovanja tudi doseganje rezultatov enega od razvojnih programov Strategije razvoja Slovenije - uveljavljanja Slovenije v svetu.

Več: Alena Lipavec, vodja programa Dobra družba, tel.; 01 439 71 00, alena@umanotera.org, www.dobradruzba.org